

Interreg - IPA CBC
Bulgaria - Turkey

PARTNERSHIP

Referans No: CB005.2.12.075.PP2.A1

TERK EDİLMİŞ ÇÖPLÜK ALANLARININ YENİDEN CANLANDIRILMASI PROJESİ ARAŞTIRMA RAPORU

**EKİM
2020**

MAXIMA

**KIRKLARELİ
TİCARET BORSASI**

İİRA

KIRKLARELİ TİCARET BORSASI

TERK EDİLMİŞ ÇÖPLÜK ALANLARININ YENİDEN CANLANDIRILMASI ARAŞTIRMA RAPORU

HAZIRLAYANLAR

Adnan HACİBEBEKOĞLU
Özge MADEN
Çağatay ERGİN
Aycan EROĞLU
Doğucan BALAL

Bu proje, Interreg-IPA CBC Bulgaria – Turkey Programme aracılığıyla Avrupa Birliği tarafından ortaklaşa yürütülmüştür.

Referans No: CB005.2.12.075.PP2.A1

Bu yayın, Interreg-IPA CBC Bulgaria – Turkey Programme, CCI No 2014TC16I5CB005 aracılığıyla Avrupa Birliği'nin desteği ile üretilmiştir. Bu yayının içeriğinin sorumluluğu tamamen Kırklareli Ticaret Borsasına aittir ve hiçbir şekilde Avrupa Birliği'nin, Yönetim Otoritesinin veya Programın Ulusal Otoritesinin görüşlerini yansıtmamaktadır.

EKİP ÖZGEÇMİŞİ

ADNAN HACİBEBEKOĞLU

Lisans eğitimini Erciyes Üniversitesi İşletme Bölümünde yüksek lisans eğitimini ise Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme bölümünde tamamlamıştır. İngilizce bilmektedir. Profesyonel yaşantısında 2000-2004 yılları arasında mobilya sektöründe Yataş Mobilya A.Ş. finans sektöründe GİSAD Dış Ticaret A.Ş. tekstil sektöründe Koza Tekstil Ltd. Şti. sivil toplum alanında Ekonomistler Derneği ile Yozgat Ticaret ve Sanayi Odası'nda çeşitli görevlerde bulunmuştur. 2007 yılından bu yana ise devlet destekleri, proje yönetimi, yerel kalkınma stratejileri, kurumsallaşma, stratejik planlama ve yatırım fizibiliteleri alanlarında uzmanlaşmış ve bu alanlarda danışmanlık yapmaktadır. Sakarya Üniversitesi'nin düzenlediği sınavla 2018 yılında Akredite KOBİ Danışmanı unvanı alan Hacibebekoğlu, halen Türkiye'nin birçok bölgesinde yerel yönetimlere, odalara, borsalara, sivil toplum kuruluşlarına ve KOBİ'lere bu alanlarda eğitim, danışmanlık ve araştırma hizmetleri sunmaktadır.

Ulusal ve uluslararası hibe makamlarının KOBİ, sosyal kalkınma ve küçük ölçekli altyapı programları çerçevesinde 2.500 civarında proje hazırlama, yürütme ve koordinasyon deneyimi sağlamıştır. Ulusal ve bölgesel düzeyde 60 araştırma ve 120 yatırım fizibilitesi çalışmasında koordinatör, yönetici, uzman ve danışman pozisyonlarında görev almış, 1.000'in üzerinde girişimciye iş kurma danışmanlığı yapmıştır.

ÖZGE MADEN

1989 yılında Antalya'da doğan Özge MADEN, 2012 yılında Çankaya Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden mezun olmuştur. 2018 yılında Ufuk Üniversitesi'nde İşletme alanında başladığı yüksek lisansı tez aşamasındadır. Tez konusu Kamu Yatırımlarında Yatırım Maliyetlerinin Duyarlılığa Göre İncelenmesi – Ceza İnfaz Kurumunda Tıbbi Tekstil Atölyesi Fizibilitesi Örneğidir.

2014 yılında İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı'nca verilen Projeler Bağımsız Değerlendirici Eğitimi'ne katılarak Bakanlık tarafından Bağımsız Değerlendirici olarak görevlendirilmiştir. Aynı yıl İvedik Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü bünyesindeki Strateji Geliştirme ve AR-GE Yönetimi / Teknoloji Transfer Ofisi'nde 8 ay boyunca TÜBİTAK, KOSGEB, TTGV, Kalkınma Ajansı gibi kurumlar tarafından yayınlanan devlet destek programları üzerinde Proje Uzmanı olarak görev almıştır.

2014 yılından itibaren araştırma ve yatırım fizibiliteleri alanlarında danışmanlık hizmeti veren Progem Danışmanlık'ta Koordinatör olarak çalışmaktadır. Bu kapsamda kamu kurumlarına ve özel sektör kuruluşlarına yönelik yapılan ve 10 farklı il için hazırlanan 20'nin üzerinde araştırma çalışmasında görev almıştır. İyi derecede İngilizce bilmektedir.

ÇAĞATAY ERGİN

1984 yılında Karabük'te doğan Çağatay ERGİN, Anadolu Üniversitesi İşletme Bölümü mezunudur. 2004-2008 yılları arasında bilişim sektöründe çeşitli görevler almıştır. 2008-2012 yıllarında hizmet sektöründe danışmanlık görevi üstlenmiş, 2012 yılından itibaren de Progem Danışmanlık firmasında İş Geliştirme Uzmanı olarak görev yapmaktadır. Türkiye'nin birçok ilinde Sivil Toplum Kuruluşları, Oda ve Borsalar, Yerel Yönetimler ve Kobilere yönelik çeşitli yatırımları planlamak, müşteri ilişkilerini yönetmek firma içindeki görevidir. Bu kapsamda kamu kurumlarına ve özel sektör kuruluşlarına yönelik yapılan ve 15 farklı il için hazırlanan 40'in üzerinde araştırma çalışmasında saha verilerin derlenmesinde görev almıştır. Yabancı dil olarak İngilizce bilmektedir.

AYCAN EROĞLU

1996 yılında Ankara'da doğan Aycan EROĞLU, 2018 yılında Kırıkkale Üniversitesi Endüstri Mühendisliği Bölümü'nden mezun olmuştur. 2018 yılında Kırıkkale Üniversitesi'nde Endüstri Mühendisliği alanında başladığı yüksek lisansı devam etmektedir. 2018 yılında Kırıkkale İlinde Sektör Tabanlı Lojistik Köy Kurulum Fizibilite Raporu'nun hazırlanmasında aktif rol almıştır. 2019 yılından itibaren Türkiye genelindeki özel sektör, sivil toplum kuruluşu ve kamu kurumlarının ihtiyaçlarına yönelik olarak araştırma, fizibilite, eğitim ve danışmanlık hizmetleri sağlayan Progem Danışmanlık'ta Araştırma Sorumlusu olarak görev almaktadır. İyi derecede İngilizce bilmektedir.

DOĞUCAN BALAL

1990 yılında Adana'da doğan Doğucan BALAL, 2013 yılında Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisat Bölümü'nden mezun olmuştur. 2018 yılında Gazi Üniversitesi'nde başlamış olduğu Muhasebe-Finans Tezsiz Yüksek Lisans programını 2019 yılında bitirerek, İstanbul Üniversitesi Finans Bölümü'nde tezli yüksek lisans eğitimine devam etmektedir.

2014 – 2016 yıllarında bankacılık ve sigortacılık sektörlerinde çeşitli pozisyonlarda başladığı profesyonel meslek hayatına, lojistik ve gayrimenkul sektörlerinde muhasebe ve finans görevlerinde bulunarak devam etmiştir. Halen SMMM Stajyerlik süreci devam etmekte olup, SPF Düzey 3, SPF Türev Araçlar ve Kurumsal Yönetim Derecelendirme Lisanslarına sahiptir. 2020 yılından itibaren Türkiye genelindeki özel sektör, sivil toplum kuruluşu ve kamu kurumlarının ihtiyaçlarına yönelik olarak araştırma, fizibilite, eğitim ve danışmanlık hizmetleri sağlayan Progem Danışmanlık'ta Yatırım Uzmanı olarak görev almaktadır. Yabancı dil olarak İngilizce bilmektedir.

YÖNETİCİ ÖZETİ

Sanayileşme ve teknolojinin gelişimi ile beraber dünyada çevre kirliliği artış göstermektedir. Bunun yanı sıra nüfus artışı ve kentleşme çevrenin olumsuz etkilenmesine neden olmaktadır. Günümüzde tüketim ön plandadır. Bu doğrultuda kullanılan ürünler atılmakta ve yeni ürünler satın alınmaktadır. Bu durum israfı ve çevre kirliliğini artırmaktadır.

Türkiye’de katı atık yönetimi şehirlerde yaşanan önemli sorunlardan olup katı atıklar uygun yönetilmediklerinde önemli çevre problemleri yaratmaktadır. Katı atık yönetimi ülkelerin özelliklerine göre farklılık göstermektedir. Türkiye’de katı atık yönetimi yerel yönetimler kapsamında belediyeler tarafından gerçekleştirilmektedir. Katı atık yönetiminde şehirlerin birçoğu çeşitli sorunlar yaşamakta olup bu sorunlar katı atık yönetiminde mevcut düzenlemelerin etkin olmaması, planlama ile ilgili bilgi eksikliği ve finansal sınırlamalardır.

Katı atıklar; teknik ve sağlık bakımından uygun şekilde bertaraf edilmediklerinde hava, su ve toprak kirliliğine sebep olmaktadır. Bu doğrultuda katı atıkların bertaraf edilmesinde çevreye en az zarar verecek yöntemlerin kullanılması gerekmektedir. Katı atık miktarı nüfus artışı, teknolojik gelişme, sanayi ve şehirleşme ile her geçen gün artmaktadır. Bu nedenle çevre kirliliğinin önlenmesi ve kaynakların bilinçli kullanımında atıkların geri dönüşümü önem arz etmektedir. Atıkların geri dönüşümü çevreyi ve ekonomiyi olumlu yönde etkilemektedir.

Dünyada atık yönetimi ve geri kazanımı konusunda çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Özellikle gelişmiş ülkelerin çevre konusundaki duyarlılıkları yüksektir. Yapılan araştırmalar bu ülkelerde atıkların bertarafı ve geri dönüşümü için önemli çalışmalar ve yatırımlar yapıldığını göstermektedir. Bu doğrultuda raporda bu çalışmalara ve yatırımlara ilişkin örneklere yer verilmiştir. Ayrıca atık yönetimi konusunda Türkiye’nin ve diğer ülkelerin istatistiklerine yer verilmiştir.

Türkiye’de özellikle son yıllarda atık yönetimi ve geri dönüşüm alanında önemli çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalar arasında Sıfır Atık Projesi, geri dönüşüm yatırımlarına teşvik uygulaması, plastik poşetlerin ücretli olması vb. uygulamalar yer almaktadır. Türkiye’de uygulanan proje ve politikaların ayrıntıları raporda irdelenmiştir.

Hazırlanan bu çalışma ile Kırklareli ilinde 50 köyden 500 kişi örneklem alınarak kırsal alanda doğanın korunması ile ilgili ihtiyaçların ve farkındalığın araştırılması ile yasadışı çöp boşaltımını önlemeye yönelik ve bunların iş geliştirme ve ticari hayat üzerindeki etkilerine yönelik iyi uygulamalar incelenmesi sağlanmıştır.

Adnan HACİBEBEKOĞLU

Genel Müdür

Progem Eğitim Danışmanlık Ltd. Şti

İÇİNDEKİLER

EKİP ÖZGEÇMİŞİ	4
YÖNETİCİ ÖZETİ.....	6
İÇİNDEKİLER	7
1 PROJENİN TANIMI VE KAPSAMI.....	8
1.1 Projenin Tanımı ve Kapsamı	8
1.1.1 Projenin Tanımı	8
1.1.2 Projenin Kapsamı	8
1.1.3 Projenin Hedef Kitlesi	8
2 ARAŞTIRMA VE GÖZLEMSEL ETÜD	9
2.1 Araştırma Çalışması Kapsamı	9
2.2 Araştırma Çalışmasının Yöntemi	9
2.3 Araştırma Verileri Analizi	9
2.4 Araştırma Sonucu	16
3 ETKİ ANALİZİ.....	17
3.1 Araştırmanın Etki Analizi	17

ŞEKİLLER

Şekil 1- Yaşanılan Köyü Sevme Oranı.....	9
Şekil 2 - Köy Halkının Çöp Problemine Bakış Açısı	10
Şekil 3 - Çöp Probleminin Çözüm Yolları	10
Şekil 4 - Evsel Atıkları Bertaraf Etme Yöntemi Tercihi	11
Şekil 5 - Çöp Konteynerinin Kullanılmama Nedenleri	11
Şekil 6 - Çöplerin Bertaraf Sırasında Ayrıştırılma Oranı	12
Şekil 7 - Yere Çöp Atma Oranı	13
Şekil 8 - Köyde en çok görülen çöp çeşitleri.....	13
Şekil 9 - Yere Çöp Atılmasına Karşı Verilen Tepki.....	14
Şekil 10 - Çevreye Verilen Zararları Şikâyet Oranı	15
Şekil 11 - Köylerde Çöp Toplama Alanlarının Varlığı Oranı	15

1 PROJENİN TANIMI VE KAPSAMI

1.1 Projenin Tanımı ve Kapsamı

1.1.1 Projenin Tanımı

Proje bölgede ve her iki ülkede doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı amacıyla kamuoyu farkındalığı yaratmak ve çevreye duyarlı bir toplum inşa etmek gibi evrensel niteliğe haiz konuları ele almayı amaçlamaktadır. Projenin ana faaliyetleri, kırsal alanlarda doğal yaşamın korunması için ihtiyaçların ve farkındalığın araştırılması, yasadışı atık boşaltım alanlarının tespiti, “Yasadışı çöplüklerin önlenmesi için en iyi uygulamalar ve iş geliştirme üzerindeki etkileri” çalışmasının geliştirilmesi konularına odaklanmaktadır. Proje kapsamında Kırklareli’nde ekoloji atölyeleri organize edilecek, çöplük alanlarının dezenfeksiyon ve ağaçlandırılması gibi yeniden canlandırılmasına ilişkin faaliyetler yürütülecektir. Projenin uygulanmasının bir sonucu olarak, sınır ötesi alanda iş birliği faaliyetleri ile beraber doğanın korunması, sürdürülebilir kullanımı ve ortak doğal kaynakların yönetilmesi için kapasite geliştirilecektir.

1.1.2 Projenin Kapsamı

Proje kapsamında bölgede uygulanan anket ile nüfusun kırsal alanda doğanın korunması ile ilgili ihtiyaçlarının ve farkındalığının araştırılması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda Kırklareli'nin 50 köyünde yaşayanlar arasında araştırma gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte yasadışı çöp boşaltımı önlenmesi için Avrupa Birliği (AB) düzeyinde mevcut ve yürürlükte olan en iyi uygulamalar hakkında ayrıntılı ve derinlemesine bilgi sağlanmıştır. Bu amaçla çalışmanın neticesinde yasadışı çöp boşaltımının önlenmesi ile ilgili farklı politikalar, yasalar ve yönetmelikler ortaya konmuştur. Ayrıca, yasadışı çöp boşaltımının iş geliştirme ticari hayat ve yatırımların bölgeye gelmesi üzerindeki olumsuz etkilerinin yanı sıra, bu sorunun ortadan kaldırılması veya azaltılması için mevcut en iyi uygulamaların bu duruma olumlu etkilerini de irdelenmiştir. Dolayısıyla çalışma ile aşağıda yer alan başlıklar değerlendirilmiştir:

- Bölgesel analizi
- Risk ve tehlike analizi
- Belirlenen alanlarda etüt çalışmaları
- Bölgede etkilenmesi öngörülen sosyal, ekonomik ve çevresel unsurlar
- Literatür araştırması ve örnek uygulamalar
- Ulusal ve uluslararası sektörel politikalar ve stratejiler
- İş geliştirme ve ticari hayat üzerindeki etkilerine yönelik en iyi uygulamalar

1.1.3 Projenin Hedef Kitlesi

Projenin hedef kitlesi bölge halkı ve bölgede faaliyetlerini sürdüren firmalar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

2 ARAŞTIRMA VE GÖZLEMSEL ETÜD

2.1 Araştırma Çalışması Kapsamı

Araştırma çalışması kapsamında Kırklareli ili sınırları dahilinde 50 köyde yaşayan 511 kişi arasında araştırma yapılmıştır. Araştırma kapsamına bölgedeki okullarda dahil edilmiştir. Yapılan araştırmanın sonuçları, proje farkındalığını artırma faaliyetlerini, çalıştayları vb. uygulamaları Kırklareli nüfusunun belirli özelliklerine ve bilgisine uyarlamak için bir temel oluşturacaktır. Elde edilen bilgilere dayanarak bilgilendirici etkinlikler için gündemler, dersler ve vakalar geliştirilecek, projenin tanıtım materyallerindeki bilgi metinlerinin hazırlanması noktasında bir temel teşkil etmesi beklenmektedir.

2.2 Araştırma Çalışmasının Yöntemi

Yapılan araştırmanın yöntemi, geri bildirim alınması amacıyla insanlarla yaşam teması ve dostane sohbet yöntemiyle yüz yüze görüşme şeklindedir. Görüşme yapılan 511 kişi her köyden 10 kişi olacak şekilde planlanmış ve uygulanmıştır. Araştırma kapsamında hazırlanan anket 12 sorudan oluşmaktadır. Çoktan seçmeli sorular ve açık uçlu soruların ankette karma anket formu uygulanmıştır.

2.3 Araştırma Verileri Analizi

Araştırma verilerinin analizi, ankete katılan bireylerin sorulara verdikleri cevaplar ve bu cevapların açıklanması yöntemi şeklinde gerçekleştirilmiştir.

Soru 1: Yaşadığınız köyü seviyor musunuz?

Şekil 1- Yaşanılan Köyü Sevme Oranı

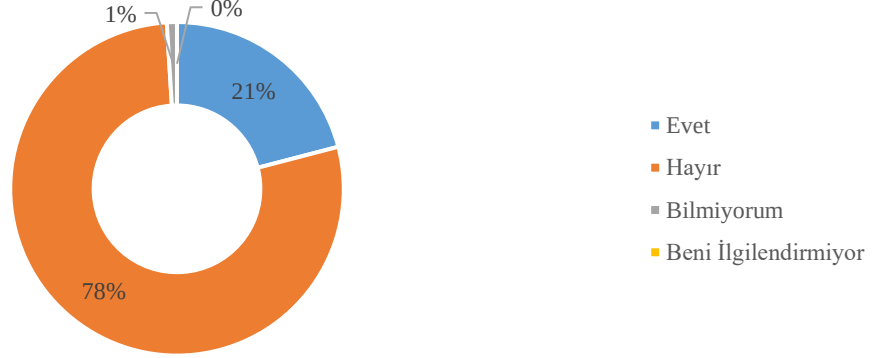

Katılımcılar, anketin ilk sorusuna %98 oranında evet yanıtını vermişlerdir. Söz konusu durum ankete katılan bireylerin anket konusuna duyarlılığının yüksek olduğunun bir belirtisi olarak yorumlanabilir. Şöyle ki anketin konusu köy ve çevresinde yer alan çöpler olması sebebiyle ankete katılım gösteren bireylerin yaşanılan yeri sevmesi bölgede var olması muhtemel bir çöp problemine karşı gösterilecek

hassasiyet açısından önem arz etmektedir. Bu durumun yanında ankete katılım gösteren kişilerin yaşadıkları yere karşı sevgi duymaları olası bir çöp bertaraf projesine de yüksek katılım göstereceklerine dair beklentileri yükseltmektedir.

Soru 2: Köyünüzde bir çöp problemi olduğunu düşünüyor musunuz?

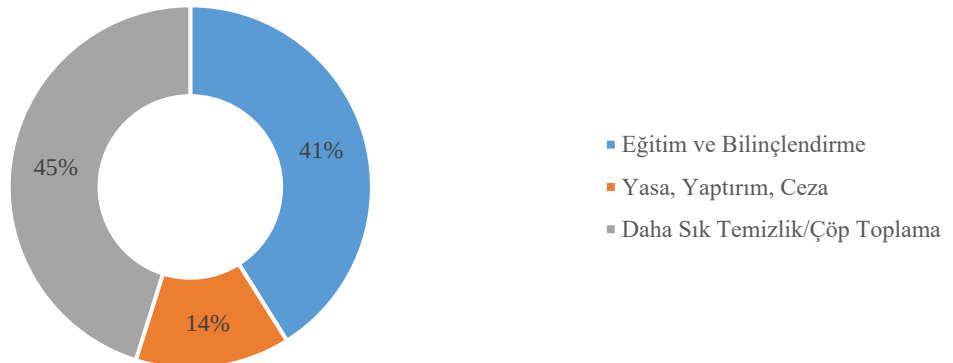
Şekil 2 - Köy Halkının Çöp Problemine Bakış Açısı

Katılımcılar, anketin ikinci sorusuna %78 oranında hayır cevabını vermişlerdir. Katılımcıların büyük çoğunluğu yaşadıkları yerde bir çöp probleminin olmadığını düşünmektedir. Bu durumun yanında soruya hayır cevabını veren katılımcıların %21'i anketin bir başka sorusu olan Köyünüzde en sık görülen çöp veya atık çeşidi hangisidir? sorusuna diğer şıkkını işaretleyerek köylerinde atık ya da çöp görmediklerini beyan etmişlerdir. Bu durum katılımcıların köylerinde çöp görmelerini bir çöp problemi olarak algılamadıklarına işaret ediyor olabilir. Soruya hayır cevabını veren katılımcıların %65'i yine yukarıda belirtilen diğer anket sorusunda yer alan çöp çeşitlerini işaretleyerek köylerinde çöp gördüklerini ifade etmişlerdir.

Soru 3: Köyünüzde çöp sorunu var ise, bu sorunun çözüm yolu sizce nedir?

Şekil 3 - Çöp Probleminin Çözüm Yolları

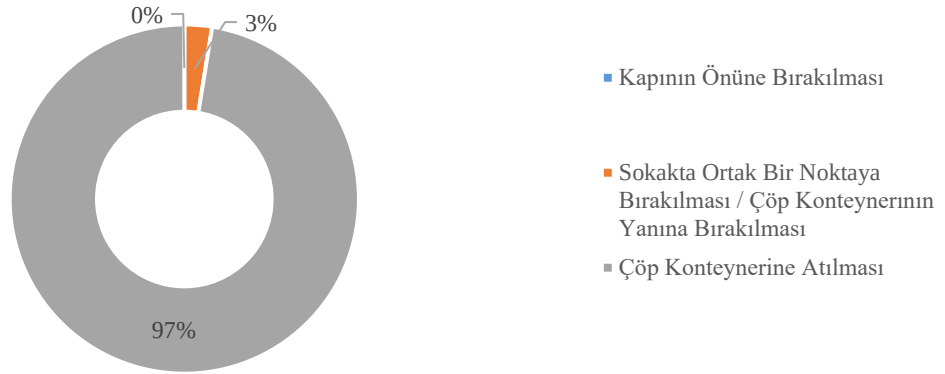

Katılımcılar, soruya %45 oranında Eğitim ve bilinçlendirme, %41 oranında Daha sık çöp toplanması/temizlik yapılması, son olarak %14 oranında Yasa, yaptırım, ceza cevabını vermişlerdir.

Köylerinde çöp problemi olmadığını beyan eden katılımcıların %47'si bu soruya cevap vermemişlerdir. Bir önceki soru da köylerinde çöp problemi olmadığını beyan edenlerin %24'ü daha sık bir şekilde çöplerin toplanması, %21'i eğitim ve bilinçlendirme, %6'sı ise yasal uygulamaları çöp probleminin çözümü için tercih etmişlerdir. Genel olarak yaşadıkları köyde çöp problemi olduğuna dair algı ne olursa olsun çöp probleminin çözümünde önleyici yöntemleri tercih etmişlerdir. Bu durum çöp ve atık probleminin çözümünün eğitim ve çöp/temizlik hizmet kalitesinin artmasına bağlı olduğuna dair görüşün ortak bir beyan olduğunu ortaya koymaktadır.

Soru 4: Evden çıkan çöpü nasıl bertaraf ediyorsunuz?

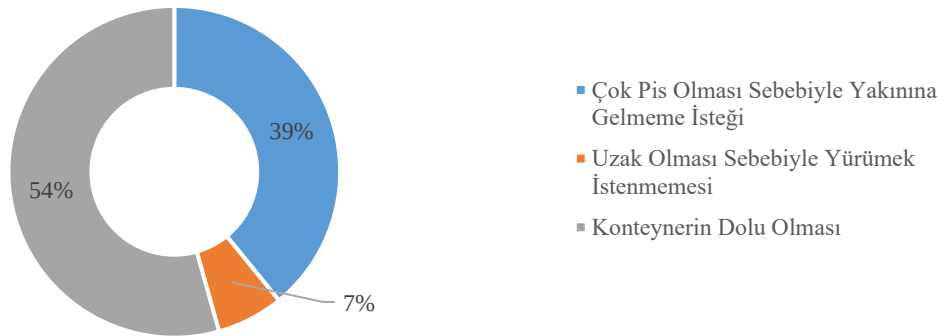
Şekil 4 - Evsel Atıkları Bertaraf Etme Yöntemi Tercihi

Katılımcılar, %97 oranında soruya Çöp konteynerine atıyorum cevabını vermişlerdir. Katılımcıların %3'ü soruya Sokakta herkesin çöp bıraktığı bir noktaya veya çöp konteynerinin yanına bırakıyorum cevabını seçmişlerdir. Bu durum ankete katılım gösteren köy halkının çöplerini konteyner vasıtasıyla bertaraf etmeyi tercih ettiklerine güçlü bir şekilde işaret etmektedir. Çöp konteynerlerinin sayısı, kalitesi ve yapısı hizmet kalitesinin artırılması noktasında önemli bir etken olarak görünmektedir.

Soru 5: Çöp konteyneri kullanmıyorsanız, neden?

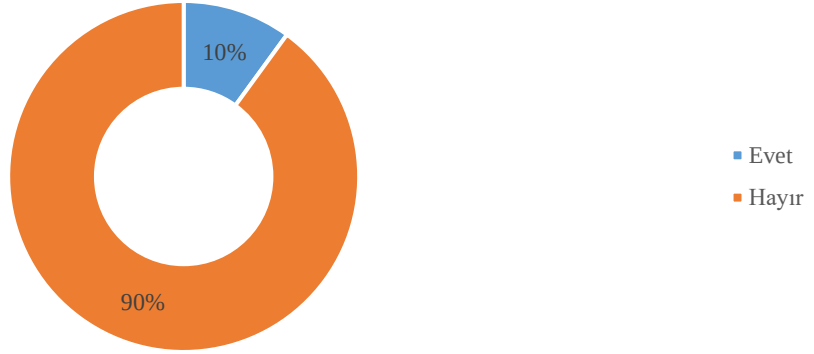
Şekil 5 - Çöp Konteynerinin Kullanılmama Nedenleri

Katılımcıların %90'ı soruya cevap vermemişlerdir. Bir önceki soru da konteyner kullanımının %97 olarak çıkmasından kaynaklı sorunun yüksek oranda cevaplandırılmamış olması gayet doğal bir durumdur. Soruya cevap verenlerin %54'ü Konteynerin dolu olması seçeneğini işaretlerken, %39 oranında Çok pis olması sebebiyle yakınına gelmeme isteği seçeneğinde karar kılmışlardır. Son olarak %7 oranında Uzak olması sebebiyle yürümek istenmemesi seçeneğini işaretlemişlerdir. Konteyner kullandığını söylerken bu soruya cevap verenlerin %51'i konteynerlerin doluluğunu işaretlemeyi tercih ederken %43'ü konteynerlerin çok pis olması sebebiyle yakınına gelmeme isteğini işaretlemiştir. Konteyner kullandıklarını belirtip bu soruda söz konusu şıkların işaretlenmesi konteynerlerin iyileştirilmesi ile alakalı olarak bir veri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durumun yanında konteyner kullananların %9'u bu soruda işaretleme yapmıştır.

Soru 6: Çöpleri atarken ayrıştırırım

Şekil 6 - Çöplerin Bertaraf Sırasında Ayrıştırılma Oranı

Katılımcılar, soruya %90 oranında hayır cevabını vermiş ve evet cevabının oranı %10'da kalmıştır. Katılımcıların soruya genel olarak hayır cevabını verdiğini göz önüne alırsak, yüksek oranda konteyner kullanması, yaşadıkları köyde çöp sorunu olmadığını beyan etmeleri ve çöp sorunun çözümünde eğitime vurgu yapmalarının yanında geri dönüşüm için oldukça önemli olan çöplerin ayrıştırılması noktasında yeterli bilincin oluşmadığı görülmektedir. Bu noktada köy halkının bilinçlendirilmesi önemli bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu konuyla ilgili bir diğer hususta çöp konteynerlerinin yapısıdır. Hali hazırda kullanılan konteynerlerin fiziki yapısının çöplerin atılırken ayrıştırılmasına olanak vermesi gibi etmenlerin çöplerin bertaraf sırasında ayrıştırılması hususunda kolaylaştırıcı bir etkisi olacaktır.

Soru 7: Yere çöp atıyor musunuz?

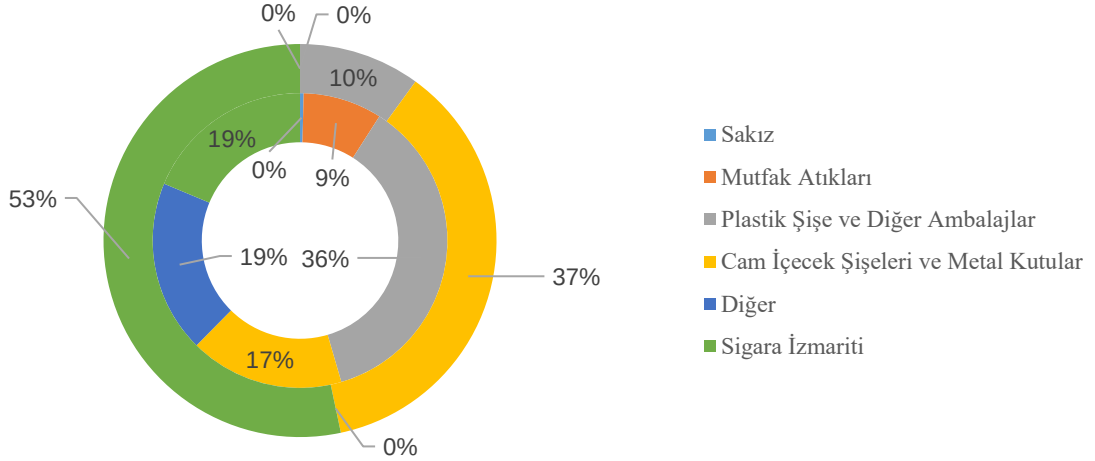
Şekil 7 - Yere Çöp Atma Oranı

Katılımcılar, %99 oranında bu soruya hayır cevabını vermişlerdir. Bu durum katılımcıların anket konusu olan çöp ve atık yönetimi ile ilgili olarak yüksek duyarlılık ve dikkat gösterdiklerine işaret etmektedir. Çevrenin korunmasına dair olumlu bir veri olarak göze çarpmaktadır.

Soru 8: Köyünüzde en sık gördüğünüz çöp veya atık çeşidi hangisidir?

Şekil 8 - Köyde en çok görülen çöp çeşitleri

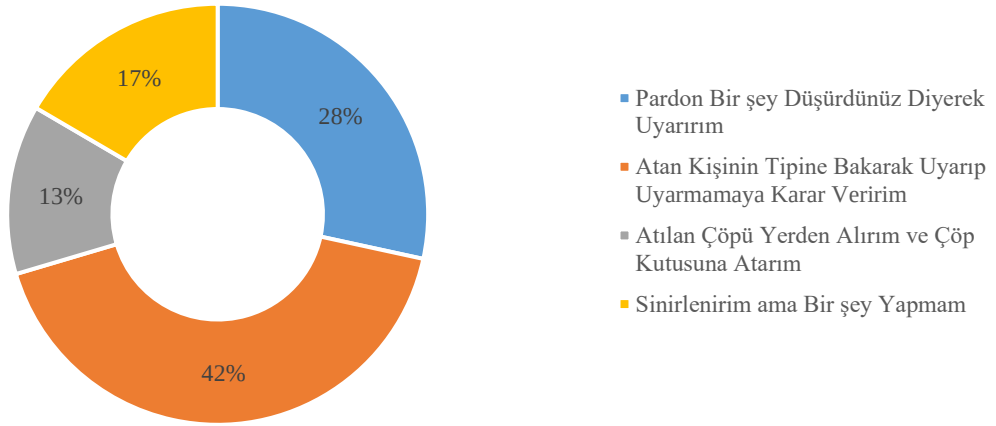
Katılımcılar, soruya %36 oranında Plastik şişe ve diğer ambalajlar, %19 oranında Sigara izmariti, %17 oranında Cam içecek şişeleri ve metal kutular, %9 oranında Mutfak atıkları şikkını işaretlerken %19 oranında diğer şikkı tercih edilmiştir. Diğer şikkını tercih edenlerin %88'i açıklama olarak yaşadıkları köyde herhangi bir çöp ya da atık olmadığını beyan etmişlerdir. Ankete katılım gösterenlerin %11'i iki tane şikkı tercih etmiştir. İkinci şık olarak %53 oranında Sigara izmariti tercih edilirken, %37 oranında Cam içecek şişeleri ve metal kutular şikkını tercihini yapmış, %10 oranında Plastik şişe ve diğer ambalajlar şikkı işaretlenmiştir.

Verilen cevaplar ile ilgili olarak dikkat çeken ilk konu ilk tercih olarak plastik şişeler ve diğer ambalajlar ilk sırayı alırken, aynı şikkın ikinci tercih olarak en son tercih edilmiş olmasıdır. Bir diğer dikkat çeken

konu ikinci tercih olarak en çok işaretlenen şık olan sigara izmariti şikkının birinci tercih olarak diğer şikkı kadar tercih edilmiş olmasıdır. Bu durum birincil olarak sigara izmaritlerinin önemli bir çöp tipi olarak görülmeyip, köylerinde herhangi bir çöp veya atık görmediklerini söyleyen katılımcılar ile aynı düzeyde bir algıya sahip olduklarıdır. Bir diğer konu yine çoğunlukla köylerinde çöp problemi olmadığını söyleyen katılımcı kitlesinin %81'lik bir kısmının köylerinde herhangi bir tip çöp görmüş olduklarıdır.

Soru 9: Çöpünü yere atan birisini gördüğünüzde ne yaparsınız?

Şekil 9 - Yere Çöp Atılmasına Karşı Verilen Tepki

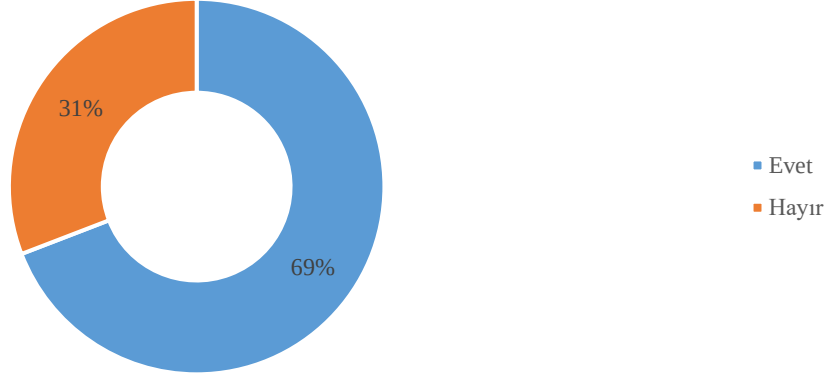

Katılımcılar, %42 oranında Atan kişinin tipine bakarak uyarıp uyarmamaya karar veririm şikkını tercih ederken %28 oranında Pardon bir şey düşürdünüz diye uyarırım yönünde görüş bildirmiştir. %17 oranında Sinirlenirim ama bir şey yapmam derken %13 Atılan çöpü yerden alırım ve çöp kutusuna atarım demmiştir.

Soruya verilen cevaplar içerisinde en çok tercih edilen şikkın atan kişiye göre tepki verilmesi olması konu ile ilgili olarak önemli bir nokta olarak görülmektedir. Bu durum anket çalışmasının yapıldığı bölgenin şehir dışı yaşam alanı olan köy olması ile alakalı açıklanabilir. Katılımcılar yaşadıkları yerde böyle bir sebepten kaynaklı beraber yaşadıkları köy ahalisi ile karşı karşıya gelmemeyi tercih etmenin yanında atan kişinin fiziksel özellikleri tepkinin verilip verilmemesi üzerinde etkiye sahiptir. Bu durum yere çöp atılması eylemine karşı negatif bir duygu besleyip bir şey yapmama tercihinin de arkasında yatan sebeplerle paralellik gösterme eğiliminde görünmektedir. Bu durumla beraber uyarmayı ya da çöpü yerden almayı tercih edenlerin oranının atan kişinin tipine bakarlara yakın olması konu ile ilgili genel bir farkındalığın göstergesidir. Yapılan eylemin doğru bir eylem olmadığı ve söz konusu eylemin telefisini uyarma ya da telafi edici eylemi kendisi yerine getirerek telafi etme tercihi vardır.

Soru 10: Çevre kirliliğine veya doğal kaynakların tahribatına yol açacak faaliyetlere şahit olduğumda ilgili birimlere şikâyetle bulunurum.

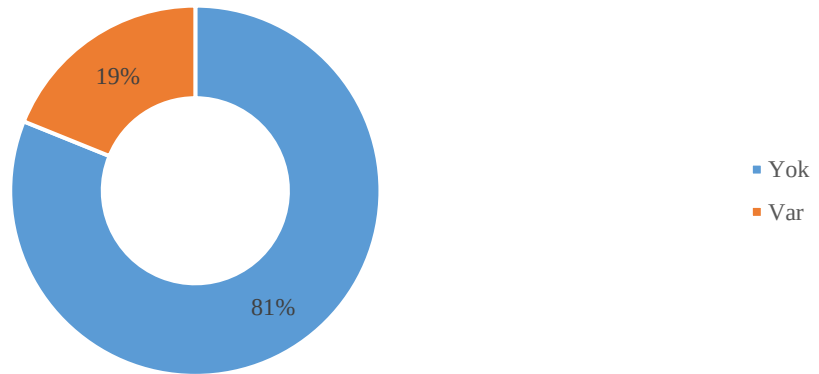
Şekil 10 - Çevreye Verilen Zararları Şikâyet Oranı

Katılımcılar, soruya %69 oranında evet cevabını verirken %31 oranında hayır cevabını vermiştir. Bu durum katılımcıların evsel atıklar ile çevre kirliliğine ve tahribata yol açan faaliyetler ile ilgili olarak farklı algılara sahip olduklarını düşündürmektedir. Katılımcılar yaşadıkları köyün doğal habitatına karşı yüksek oranda duyarlılık göstermektedir. Bu nokta da anketin yapıldığı bölge de çevresel anlamda tahribata yol açan faaliyetlere karşı bölge halkıyla aktif bir iş birliği yapılabileceğini düşünülmektedir. Söz konusu faaliyetler ile ilgili mevzuat, bölge halkına aktararak hangi kurumlarla temasa geçilebileceğine dair bir eğitimin faydalı olabileceği düşünülmektedir. Bu şekilde organize bir şekilde olası çevre kirliliği ve tahribatının önüne geçilebilecektir.

Soru 11: Köyünüzde ve çevresinde toplanan çöplerin döküldüğü bir alan var mı?

Şekil 11 - Köylerde Çöp Toplama Alanlarının Varlığı Oranı

Katılımcılar, soruya %81 oranında yok cevabını vermişlerdir. Var diyenlerin oranı %19'da kalmıştır. Soruda var şikkını işaretleyen katılımcılara böyle bir alanın varlığının sosyal ve iş hayatına etkisi hakkında görüşleri sorulmuştur. Var şikkını işaretleyen katılımcıların dikkate değer bir kısmı böyle bir alanın varlığını olumlu bulmuştur. Bu durumun yanında toplanan çöplerin yakılması sebebiyle rahatsızlık belirtenler de bulunmaktadır. Bir katılımcı da toplanan çöplerin toplama alanında kaldığını ve atıkların taşınmadığından bahsetmiştir. Genel olarak böyle bir alanın varlığı olumlu karşılanmaktadır.

Katılımcılar köyde ortaya çıkan atıkların belirli bir alanda toplanmasının çevre kirliliğinin önleyici etkilerini göz önünde bulundurmaktadır. Toplama alanının yeterli standartları karşılayıp karşılamadığı konusundan bağımsız düzenli bir toplama alanının varlığı düzensiz bir şekilde atık ve çöplerin dağılmasına tercih edilmektedir.

Soru 12: Köy ve çevresinde hava ve çevre kirliliğini etkileyen faktörler nelerdir?

Anketin son sorusu açık uçlu bir sorudur. Katılımcılar %10 oranında bu soruya cevap vermişlerdir. Cevaplar genel olarak, bireylerin çevreye çöp ve atıklarını bırakmaları, bölgede altyapı eksikliği nedeniyle ortaya çıkan su kirliliği, hayvansal atıkları, taş ocaklarının yarattığı hava kirliliği, yakılan kömür ve odunların yarattığı hava kirliliği, sanayi atıklarının yarattığı tahribat noktalarında yoğunlaşmaktadır. Katılımcıların %90'lık kısmı bu soruya cevap vermemişlerdir.

Katılımcıların yaşadıkları il çevre illerinin aksine sanayileşme yönünde ilerleme kaydetmemiş bir bölgedir. Bölgede ekonomik faaliyetler tarım ve hizmet sektörleri üzerine yoğunlaşmakta var olan sanayinin belli bir kısmı gıda sanayisi olarak göze çarpmaktadır. Bölgede ağır sanayi tesislerinin var olmaması kırsal nüfusun sanayi atıklarından korunmasını ve hava kirliliğine maruz kalmalarını engellemektedir. Bu durumun yanında bölgenin çevresi sanayi kuruluşları çevrili bir şekildedir. Önümüzdeki süreçte ilin konumu sebebiyle yeni sanayi tesisleri açısından cazip bir hale gelmesi olasıdır. Böyle bir durumun gerçekleşmesi sonrasında hava ve çevre kalitesindeki alginın nasıl şekilleneceği takip edilmesi gereken bir konudur.

2.4 Araştırma Sonucu

Yapılan araştırmanın sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, ankete katılım gösteren köy halkının yaşadıkları çevre ile ilgili olarak önemli bir problem görmedikleri, yaşadıkları köylerde ve çevresinde evsel ve tarımsal atıkların bertarafı ve yönetimi konusunda memnuniyetsizlik ya da risk görmedikleri anlaşılmaktadır.

Bölgenin çevresindeki illerin aksine sanayisinin fazla gelişmemiş olması kitlesel bir çevre kirliliğinin önüne geçmiş olmaktadır. Bölge de tarımsal faaliyetlerin yarattığı atık ve çöplerin bertaraf edilme yöntemleri genellikle lokal çözümlerle gerçekleşmektedir. Bölge halkının yaşadıkları çevre ile ilgili olarak potansiyel riskler konusunda bilgilendirilmeleri önem arz etmektedir. Bölgenin bir tarım bölgesi olması sebebiyle tarımsal atıkların geri kazanımı önemli bir yatırım alanı olabilecek potansiyeli taşımaktadır. Sadece il sınırları içinde değil bölgede yer alan diğer metropol ve sanayi şehirlerinin yarattığı atıklarında organize bir şekilde bertaraf edilmesi noktasında gerekli ağların kurulup atıkların geri kazanımı pozitif bir katkı yaratacaktır.

Hayvansal atıkların geri kazanımı ya da başka amaçlarla kullanımı amacıyla bölge halkının bilinçlendirilmesi önem arz etmektedir. Tarımsal nüfusun önemli bir paya sahip olduğu ilde tarımsal ve evsel atıkların geri kazanımı dikkate değer bir ekonomik kazanım yaratacaktır. Yasadışı çöp boşaltımı ile alakalı bölge halkıyla aktif iş birliğine gidilebilme potansiyeli mevcuttur.

3 ETKİ ANALİZİ

3.1 Araştırmanın Etki Analizi

Türkiye’de yönetilemeyen katı atıklar çevre problemleri yaratmakta olup katı atık yönetimi şehirlerde yaşanan önemli sorunlardandır. Katı atık yönetimi ülkelerin özelliklerine göre farklılık göstermektedir. Türkiye’de katı atık yönetimi yerel yönetimler kapsamında belediyeler tarafından gerçekleştirilmektedir. Katı atık yönetiminde şehirlerin birçoğu çeşitli sorunlar yaşamakta olup bu sorunlar katı atık yönetiminde mevcut düzenlemelerin etkin olmaması, planlama ile ilgili bilgi eksikliği ve finansal sınırlamalardır.

Katı atıklar; teknik ve sağlık bakımından uygun şekilde bertaraf edilmediklerinde hava, su ve toprak kirliliğine sebep olmaktadır. Bu doğrultuda katı atıkların bertaraf edilmesinde çevreye en az zarar verecek yöntemlerin kullanılması gerekmektedir. Katı atık miktarı nüfus artışı, teknolojik gelişme, sanayi ve şehirleşme ile her geçen gün artmaktadır. Katı atık miktarındaki artış çevre kirliliğine ve hammaddelerin bilinçsiz tüketilmesine neden olmaktadır. Buna göre çevre kirliliğinin önlenmesi ve kaynakların bilinçli kullanımında atıkların geri dönüşümü önem arz etmektedir. Atıkların geri dönüşümü çevreyi ve ekonomiyi olumlu yönde etkilemektedir.

Atık Yönetim Planı; atık toplama, arıtma ve bertaraf yöntemlerinin çevresel fayda, ekonomik optimizasyon ve sosyal kabul edilebilirlik hedeflerine ulaşmak için bütüncül bir anlayışla birleştirilmesini amaçlamaktadır. Plan, atık yönetim sorunlarının çözümünde, çevrenin korunmasında ve iri hacimli atıklardan kaynaklanan çevre kirliliğinin önlenmesinde önemli rol oynamaktadır.

Atık yönetim ilkeleri genel olarak üçe ayrılmaktadır. Bunlar; önleme, tedbir, yakınlık ve kendine yeterlilik ilkesidir. Aşağıda bu ilkelere ilişkin ayrıntılı bilgi verilmiştir.

- **Önleme İlkesi:** Doğanın ve doğal kaynakların korunması amacıyla atık üretiminin en aza indirilmesini sağlamaktır.
- **Tedbir İlkesi:** Atıkların insan sağlığına ve çevreye etkilerinin azaltılmasını sağlamaktır. Ayrıca atıkların içindeki tehlikeli maddelerin azaltılmasını sağlamaktır.
- **Yakınlık ve Kendine Yeterlilik İlkesi:** Atık üreten yurttaşlar için “Kirleten öder.” Politikasını geçerli kılmaktır. Entegre ve uygun bertaraf etme tesisleri kurarak uygun altyapı sağlamaktır.

Atık yönetimi, atıkların oluştuğu yerde engellenmesi ile başlayan ve bertarafına kadar süren karmaşık bir süreçtir. Bu noktada atıkların oluştuğu haneler, ticari ve kamusal alanlarda tarafların bilgilendirilmesi ve eğitimi önem kazanmaktadır. Atıkların oluşumunun gerçekleştiği yerde gerekli aksiyonların alınması ve farkındalığı ile atık ve çöplerden kaynaklanan çevresel kirlenmesinin önüne geçilebilecektir. Tarafların bilinçlendirilmesi ile beraber hem kaynak israfının hem de aslında ekonomik değeri atıkların tekrar ekonomiye kazandırılması sağlanabilecektir.

Ek: 1

KIRKLARELİ TİCARET BORSASI

Yasadışı Çöp Boşaltımı Önlemeye Yönelik ve Bunların İş Geliştirme ve Ticari Hayat Üzerindeki Etkilerine Yönelik Anket Çalışması

Kırklareli Ticaret Borsası'nın Sınır Ötesi İşbirliği Bulgaristan-Türkiye Sınır Ötesi İşbirliği Programında yürüttüğü Terk Edilmiş Çöplük Alanlarının Yeniden Canlandırılması Projesi kapsamında köylerde doğa koruma konusunda mevcut farkındalık düzeyinin belirlenmesi amacıyla anket çalışması uygulanacaktır. Anket çalışması Kırklareli'nin 50 köyünde yaşayanlar arasında uygulanacaktır. (Sorular Çöpüne Sahip Çık Vakfı tarafından Üsküdar Belediyesi için yürütülen ankette esinlenerek hazırlanmıştır.)

Adı Soyadı:	Anket Yapılan Kişinin Yaşı:
Köyün Adı:	

ANKET SORULARI

1- Yaşadığınız köyü seviyor musunuz?

- a) Evet
- b) Hayır

2- Köyünüzde bir çöp sorunu olduğunu düşünüyor musunuz?

- a) Evet var
- b) Hayır yok
- c) Bilmiyorum
- d) Beni ilgilendirmiyor

3- Köyünüzde çöp sorunu var ise, bu sorunun çözüm yolu sizce nedir?

- a) Eğitim ve bilinçlendirmeyle
- b) Yasalar, yaptırım ve cezalarla
- c) Daha sık temizlenerek/çöp toplanarak

4- Evden çıkan çöpü:

- a) Kapının önüne koyuyorum
- b) Sokakta herkesin çöp bıraktığı bir noktaya veya çöp konteynerinin yanına bırakıyorum.
- d) Çöp konteynerine atıyorum

5- Çöp konteyneri kullanmıyorsanız, neden?

- a) Çok pis, yaklaşmak veya dokunmak istemiyorum.
- b) Uzak kalıyor, oraya yürümek istemiyorum.
- c) Konteynerler hep dolu oluyor.

6- Çöpleri atarken ayrıştırırım.

- a) Evet
- b) Hayır

7- Yere çöp atıyor musunuz?

- a) Evet
- b) Hayır
- c) Hatırlamıyorum

8- Köyünüzde en sık gördüğünüz çöp veya atık çeşidi hangisi?

- a) Sakız
- b) Mutfak atıkları
- c) Plastik şişeler ve diğer ambalajlar
- d) Cam içecek şişeleri ve metal kutular
- e) Sigara izmaritleri
- f) Diğer (lütfen belirtin)

9- Çöpünü yere atan birini gördüğümde:

- a) Pardon bir şey düşürdünüz diyerek uyarırım
- b) Atanın tipine bakarak uyarıp uyarmamaya karar veririm
- c) Atılan çöpü yerden alırım ve çöp kutusuna atarım
- d) Sinirlenirim ama bir şey yapmam

10- Çevre kirliliğine veya doğal kaynakların tahribatına yol açan faaliyetlere şahit olduğumda ilgili birimlere şikâyetle bulunurum

- a) Evet
- b) Hayır

TERK EDİLMİŞ ÇÖPLÜK ALANLARININ YENİDEN CANLANDIRILMASI PROJESİ ARAŞTIRMA RAPORU